

OKTATÁS

Kapkodó, kierőszakolt reform-intézkedések helyett a pedagógusok tapasztalataira támaszkodó, az iskolát használó közösségek igényeinek megfelelő, szakmai vitákban kiérlelt és alaposan átgondolt újításokat vezetünk csak be. Az oktatás ügyét függetleníteni szeretnénk a politikai játszmáktól, megteremtjük a szakmai és társadalmi szereplőkkel együttműködő oktatásirányítás jogi és szervezeti biztosítékait.

1. Véget vetünk a közoktatás központosítására tett abszurd és kártékony kísérleteknek, és helyreállítjuk a szakigazgatás szakszerűségét.

Az intézmények fenntartásával kapcsolatos jogokat a járásokhoz telepítjük, akik azokat az iskolahasználó közösségekkel egyetértésben gyakorolják. Az oktatás-nevelés a pedagógusok hivatása, nekik szélesebb teret biztosítunk az önálló tanulás-szervezésre. A költségvetés a rendszer finanszírozásáért felelős, a szakigazgatás hatásköre pedig az intézmények szakmai támogatása, szabályozása és ellenőrzése. A szereplők viszonya nem hierarchikus, illetékességük körét világosan elhatároljuk egymástól.

2. Helyreállítjuk az oktató-nevelő munka szabadságát; a diákoknak visszaadjuk a tanulás örömeit.

A kötelező órák számát csökkentjük, a szabadon választható foglalkozások számát szaporítani, elérhetőségüket javítani kívánjuk. Megteremtjük a valódi egész napos iskola tárgyi és személyi feltételeit, miközben annak kötelező jellegét megszüntetjük. A művészetek és a testmozgás iskolai súlyát is elsősorban a tanórán kívüli, választható lehetőségek körének bővítésével kívánjuk növelni. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az alapkészségek fejlesztésének. Támogatni fogjuk hatékonyabb nyelvoktatási és digitális pedagógiai módszerek terjesztését. Egy gyorsan változó világban az iskola elsősorban tanulni tanítson, az önálló tájékozódáshoz, problémamegoldáshoz és kooperációhoz szükséges ismeretekre helyezze a hangsúlyt. Ezért olyan Nemzeti Alaptanterv kidolgozását kezdeményezzük, amelyben a tananyagtartalomról a hangsúly a pedagógiai célokra és értékekre, az egyes műveltségi területeken érvényes fejlesztési feladatokra kerül. Kötelező kerettantervek helyett választható mintatantervek és oktatási programcsomagok kerüljenek kidolgozásra, a helyi tantervek pedig az iskola, a fenntartó és a szülők együttműködése és autonóm döntése alapján készüljenek, figyelembe véve a tanulók érdeklődését, az életkori valamint a helyi sajátosságokat. Az állami tankönyv-monopólium helyett szélesebb tankönyv és taneszköz választási lehetőséget biztosítunk az iskolák számára. A szakigazgatás a tankönyvek minőségében és engedélyezésében legyen illetékes, elkészítésüket bizza a szakmai műhelyekre, szerzőkre és kiadókra. Kormányzati ártámogatásban az engedélyezett taneszközök egyenlő mértékben részesüljenek. A tantestület igényeinek megfelelő tanári továbbképzéseket az intézmény-vezető rendelje meg.

3. Minden eszközzel segítjük az iskolarendszert, hogy a társadalmi szakadékok áthidalásának hatékony eszköze lehessen.

Ha magára hagyjuk, nem képes erre. Gazdag és szegény, kisebbségi és többségi családból érkező, jól teljesítő és „problémás” gyermekek elkülönülése és elkülönítése csak úgy mérsékelhető, ha a

hátrányos helyzetű tanulókat nagyobb számban fogadó intézményekben felkészült és jól fizetett pedagógusok működnek, és ide irányul a legtöbb szakmai és anyagi támogatás. Elsőrendű 17

feladatunknak tekintjük az eltérő fejlődésű gyerekek méltányos és szakszerű iskolai ellátásának biztosítását.

4. Az iskola egy-egy település életében a legfontosabb közösség-szervező erő – sorsáról a végső döntés a helyi társadalmat illeti.

Az iskola fenntartásának jogát, ha az igény felmerül, visszaadjuk az érintett településnek. Ma a csökkenő gyerekszámra hivatkozva folyik a leépítés, igazolják a szolgáltatások korlátozását. Mi éppen fordítva gondolkodunk: a kisebb csoportlétszámok kedveznek a személyközpontú, interaktív pedagógiai módszerek alkalmazásának. Az ismerős környezet és a helyi közösség jelenléte egyértelműen segíti a tanulást, az iskolai közösség megfelelő légkörének kialakítását. Ezért úgy gondoljuk, iskolák összevonásáról vagy bezárásáról nem mérhetőkonysági, kizárólag minőségi szempontok szerint szabad dönten. Az elmúlt években tapasztalt visszasságokra való tekintettel egyelőre nem támogatjuk, hogy további iskolák kerüljenek egyházi fenntartóhoz. Ahol csak egyetlen iskola van, ott elvárjuk, hogy az a fenntartó jellegétől függetlenül világnézetileg nyitott és sokszínű képzést nyújtson. Az egyházi és világi intézmények közötti finanszírozási különbségeket megszüntetjük.

5. Minden településen legyen kellő számú bölcsődei, óvodai férőhely!

A személyiség fejlődése, a hazuról hozott kulturális különbségek kiegyenlítése szempontjából sorsdöntő az első hat életév. Célunk, hogy minél több gyerek, különösen a hátrányos helyzetűek jussanak el a bölcsődebe-óvodába.

6. A leghatásosabb oktatási reform szerintünk a pedagógusképzés színvonalának, a pedagóguspálya vonzerejének növelése.

A pálya megbecsülésének hanyatlása és a munkakörülmények romlása a rátermett és elhivatott pedagógusokat is elriasztja a pályától. El akarjuk érni, hogy az egyetemeken a legtehetségesebb hallgatók minél nagyobb számban válasszák az igazi szellemi kihívást jelentő, jólfizetett tanári pályát – tisztában vagyunk azzal, hogy ehhez a szervezeti, szellemi és anyagi feltételek gyökeres változására lesz szükség. A pedagógusok képzése és továbbképzése során fő célunk a személyközpontú, megértésre és alkalmazásra fókuszáló, kreatív pedagógiai módszerek terjesztése lesz.

7. Jelentősen emeljük a köz- és felsőoktatásban dolgozók fizetését.

Bérezésük ma nem áll arányban rendkívüli szellemi és fizikai igénybevetélükkel. A pedagógusok átlagfizetésének alakulását a mindenkori minimálbérhez kötjük, biztosítva az automatikus évenkénti béremelést. Leghatékonyabb ösztönző eszköznek a differenciált bérezést tartjuk, amely figyelembe veszi a tényleges szakmai teljesítményt, valamint az oktató-nevelő munkát nehezítő körülményeket. A pedagógus életpályamodellt jelenlegi formájában megszüntetjük. Azonnali béremelést kezdeményezünk a kezdő pedagógusok részére. Az iskolaigazgatóknak visszaadjuk munkáltatói és gazdálkodási jogait; a tantestületnek vétőjogot biztosítunk az igazgató kinevezésénél.

8. Enyhítünk a tanárookra, tanítóokra és óvodapedagógusokra nehezedő terheken.

A pedagógusok kötelező kontakt óraszámának nem az alsó, hanem a felső határát fogjuk megállapítani, amit 20 órában maximálnánk. Tényleges munkaterheiket szaporítja a kötelező tanórán túli feladatok sokasága. Ezek mérséklése érdekében minden intézmény számára 18 elérhetővé tesszük a pedagógus munkáját segítő szakemberek széles körét, a szociális pedagógustól a gyógypedagógusig, az iskolapszichológustól a pedagógiai asszisztensig. Az ő nélkülözhetetlen munkájuk jobb megbecsülésének is a bérek rendezésével kell kezdődnie. Egyidejűleg megszabadítjuk a pedagógusokat a felesleges adminisztráció és önadminisztráció terheitől.

9. Az oktatásügy részesedését a költségvetésben 20%-ra emeljük.

Ez a leginkább megtérülő befektetés, semmi nem szolgálja ilyen mértékben egy nemzet felemelkedését.

10. Nem hagyunk zsákutcákat a rendszerben.

A szakképzés minden szintjén biztosítunk olyan továbbtanulási lehetőséget, amely az ott végzőket az oktatás magasabb szintjére vezetheti. A szakképzésben a szakmai ismeretek és az alpműveltség arányát annak tudatában állapítjuk meg, hogy a közoktatás feladata nem a munkaerő utánpótlása, hanem tanulásra és önfejlesztésre, sikeres társadalmi beilleszkedésre képes fiatalok kibocsátása. Megteremtjük a 18 éves korig tartó tankötelezettség visszaállításának feltételeit. A szakképző intézmények és fenntartók döntésére bízunk, hogy – bizonyos tág határok között – milyen képzéseket kívánnak indítani. A költségvetés magára vállalja a szakmaváltással, új szakmák elsajátításával kapcsolatos anyagi terheket.

11. A felkészítés a jövő kihívásaira nem egy tennivaló a sok közül: ez a közoktatás alapfeladata.

A földi életlehetőségek drámai romlása megköveteli az ipari civilizáció működése és a természetben zajló változások közötti összefüggés jobb megértését, a globális együttélés konfliktusainak bemutatását, erkölcsi felelősségünk új dimenzióinak tudatosítását. Ezeknek a témáknak kitüntetett szerepet szánunk a tananyagban. A fenntarthatóság pedagógiájának célja azonban egy új életszemlélet és értékrend kialakítása, legfontosabb eszközei ezért gyakorlatiak: az eleven kapcsolat a természeti és társadalmi környezettel, az iskola háztartása, a tanárok példamutatása.

12. Minden segítséget megadunk ahhoz, hogy a magyar felsőoktatás visszanyerje elismerten magas színvonalát.

Az egyetemek, karok és szakok alapítását, fenntartását, valamint költségvetési finanszírozását szigorú minőségi követelményekhez kötjük. Véget vetünk a kormányzati célokat, helyi politikai érdekeket, professzori ambíciókat vagy üzleti megfontolásokat szolgáló, szakmailag megalapozatlan intézményszaporításnak. Különválasztjuk az egyetemet a főiskolától, a kettő más és más célt szolgál. Jelenleg az egyetemi alapszakok és egyetemmé átminősített főiskolák egy része sem a tudományos alapismeretek rendszeres elsajátíttatására nem képes, sem a gyakorlati pályákra nem készít fel kellőképpen. Tudatosan törekszünk a területi egyenlőtlenségek mérséklésére.

13. Az egyetemi képzés ingyenességét kiterjesztjük a második és harmadik diplomára, valamint a doktori képzésekre.

A foglalkoztatáspolitikai igényekre a felsőfokú szakképzés sokszínű rendszerének kiépítésével válaszolunk, így a felsőoktatásban diplomát szerzők számának jelentős növekedésével számolunk. A központi keretszámok rendszerét az állami fenntartó és az intézmény közötti szerződés váltaná fel, amely a hallgatói létszámra vonatkozó előírányt is tartalmaz, figyelembe véve az egyetem vagy főiskola tényleges kapacitáit és a hallgatói érdeklődést. Az intézményeket nem a hallgatók számának növelésében, hanem a képzés minőségének javításában tennénk érdekeltté. Mivel a középiskolából hozott pontszámok nem adnak reális képet a jelentkezők képességeiről, lehetővé tennénk, hogy az egyetem a felvételi eljárás során maga ellenőrizze ezt.

14. Az egyetemi autonómiát erősíteni, a választott vezetők személyi felelősségét növelni fogjuk.

A kancellári és konzisztórium-rendszer átalakítását kezdeményezzük. A kormányzat mint megrendelő érvényesítheti a legcélszerűbben a maga fiskális vagy egyéb szempontjait; ebben csak akadályozza, ha közvetlenül avatkozik az egyetemek gazdálkodásába. A kormányzat kötelessége ugyanakkor, hogy a közalkalmazotti bérek rendezése során kiemelten gondoskodjék az egyetemi oktatók megalázóan alacsony bérének emeléséről, ami az elmélyült oktató és kutatómunka elemi feltétele.